

รายงานการใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมของศาสนา
รายวิชา ส16101 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เชิดพงษ์ อุดรพันธ์

โรงเรียนบ้านโสน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

ชื่อเรื่อง	รายงานการใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง หลักกรรมของศาสนา รายวิชา ส16101 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ผู้รายงาน	นายเชิดพงษ์ อุดรพันธ์
ปีที่ศึกษา	2554

บทคัดย่อ

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้เป็นวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยอาศัยสื่อประสมและหลักการของกระบวนการสื่อสารสัมพันธ์เข้าช่วยในการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1) ศึกษาประสิทธิภาพของชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง หลักกรรมของศาสนา รายวิชา ส16101 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์ 80/80
- 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนจากการเรียนโดยใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้เรื่องหลักกรรมของศาสนา รายวิชา ส16101 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
- 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้เรื่องหลักกรรมของศาสนา รายวิชา ส16101 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโสน อำเภอบางขัน จังหวัดศรีสะเกษ ในปีการศึกษา 2554 จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง หลักกรรมของศาสนา รายวิชา ส16101 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 6 ชุด 2) แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 6 แผน 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบปรนัย 1 ฉบับ จำนวน 40 ข้อ มีค่าความยากตั้งแต่ 0.45 ถึง 0.75 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.30 ถึง 0.70 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92 4) แบบสอบถามความพึงพอใจแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการทดสอบที (t-test) แบบกลุ่มทดลองกลุ่มเดียวมีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (Dependent Sample)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง หลักกรรมของศาสนา รายวิชา ส16101 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพ 85.04/85.75 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80
2. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้เรื่องหลักกรรมของศาสนา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ($\bar{X} = 33.75$) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 15.00$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย
3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ในระดับพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.11$)

ตัวอย่างชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้
เรื่อง หลักธรรมของศาสนา รายวิชา ส16101 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ชุดการสอนที่ 1 เรื่อง พระรัตนตรัย

ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้
เรื่อง หลักธรรมของศาสนา รายวิชา ส16101 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ชุดการสอนที่ 1 เรื่อง พระรัตนตรัย

เชิดพงษ์ อุดรพันธ์

โรงเรียนบ้านโสน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมของศาสนา รายวิชา ส16101 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ฉบับนี้ เป็นชุดการสอนที่ 1 เรื่อง พระรัตนตรัย จัดทำขึ้นเพื่อใช้จัดการเรียนการสอน เรื่อง พระรัตนตรัย

ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ ชุดการสอนที่ 1 ประกอบด้วย

1. คำชี้แจงการใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ ชุดการสอนที่ 1 เรื่อง พระรัตนตรัย
2. ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ ชุดการสอนที่ 1 เรื่อง พระรัตนตรัย
3. การวัดและประเมินผล

การนำชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ไปใช้ในการเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้ ทั้งครูและนักเรียนควรปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ และขั้นตอนการใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ จึงจะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ

หวังว่าชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนของครูและนักเรียน และทำให้เกิดผลดีต่อการเรียนการสอน

เชิดพงษ์ อุครพันธ์

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ตอนที่ 1 คำชี้แจงการใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้	
ชุดการสอนที่ 1 เรื่อง พระรัตนตรัย	1
1. ส่วนประกอบของชุดการสอน	2
2. คำชี้แจงสำหรับ	2
3. สิ่งที่คุณและนักเรียนต้อง	3
4. บทบาทของนักเรียน	4
5. การจัดชั้นเรียน	5
ตอนที่ 2 ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ ชุดการสอนที่ 1 เรื่อง พระรัตนตรัย	6
แบบทดสอบก่อนเรียน	7
ศูนย์ที่ 1 เรื่อง พระพุทธ	9
ศูนย์ที่ 2 เรื่อง พระธรรม	17
ศูนย์ที่ 3 เรื่อง พระสงฆ์	25
ศูนย์สำรอง : รู้จริงหรือไม่.....	33
ตอนที่ 3 การวัดและประเมินผล	36
แบบทดสอบหลังเรียน	37
เอกสารอ้างอิง	39
ภาคผนวก	41
แบบบันทึกการปฏิบัติสำหรับนักเรียน	42

ตอนที่ 1

คำชี้แจงการใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้
ชุดการสอนที่ 1 เรื่อง พระรัตนตรัย

1. ส่วนประกอบของชุดการสอน

ชุดการสอนที่ 1 เรื่อง พระรัตนตรัย มีส่วนประกอบ ดังนี้

1. สื่อประสมสำหรับศูนย์การเรียนรู้ 3 ศูนย์ และศูนย์สำรอง 1 ศูนย์ ดังนี้

ศูนย์ที่ 1 เรื่อง พระพุทธ ประกอบด้วย บัตรคำสั่ง บัตรเนื้อหา

บัตรกิจกรรม บัตรคำถาม บัตรเฉลยกิจกรรม และบัตรเฉลยคำถาม

ศูนย์ที่ 2 เรื่อง พระธรรม ประกอบด้วย บัตรคำสั่ง บัตรเนื้อหา

บัตรกิจกรรม บัตรคำถาม บัตรเฉลยกิจกรรม และบัตรเฉลยคำถาม

ศูนย์ที่ 3 เรื่อง พระสงฆ์ ประกอบด้วย บัตรคำสั่ง บัตรเนื้อหา

บัตรกิจกรรม บัตรคำถาม บัตรเฉลยกิจกรรม และบัตรเฉลยคำถาม

ศูนย์สำรอง : รู้จริงหรือไม่ ประกอบด้วย บัตรกิจกรรม บัตรเฉลยกิจกรรม

2. ช่องข้อสอบ ประกอบด้วยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

3. ช่องกระดาษคำตอบ ใช้สำหรับการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

4. ช่องเฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (เก็บไว้ที่ครู)

2. คำชี้แจงสำหรับครู

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ ชุดการสอนที่ 1 เรื่อง พระรัตนตรัย ใช้เวลา 2 ชั่วโมง ครูควรทราบและปฏิบัติ ดังนี้

1. จัดชั้นเรียนตามข้อเสนอแนะ และควรจัดไว้ล่วงหน้าก่อนสอน

2. ครูควรศึกษาเนื้อหาที่ต้องสอนโดยละเอียด และศึกษาชุดการสอนที่ 1

3. ก่อนสอนครูต้องจัดเตรียมชุดการสอนไว้ประจำศูนย์การเรียนรู้ให้ครบ

ตามจำนวนนักเรียน

4. ก่อนสอนชุดการสอนที่ 1 ครูต้องชี้แจงบทบาทของนักเรียนให้นักเรียนทราบ และพร้อมที่จะปฏิบัติ

5. การสอนโดยใช้ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ มีขั้นตอน 5 ขั้นตอน ดังนี้

5.1 ขั้นทดสอบก่อนเรียน นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน (5 นาที)

5.2 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (5-10 นาที) โดยนักเรียนและครูสนทนาร่วมกัน

เกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษา

5.3 ขั้นประกอบกิจกรรม นักเรียนประกอบกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้ จำนวน 3 ศูนย์ (ศูนย์การเรียนรู้ละ 20-25 นาที) ดังนี้

1) นักเรียนอ่านบัตรคำสั่งให้เข้าใจขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรม

2) นักเรียนสืบค้นข้อมูลความรู้จากบัตรเนื้อหา

- 3) นักเรียนร่วมกันประกอบกิจกรรมตามบัตรกิจกรรม และบันทึกการปฏิบัติกิจกรรมลงในแบบบันทึกการปฏิบัติกิจกรรม
  - 4) นักเรียนอ่านบัตรคำถามและตอบคำถามลงในแบบบันทึกการปฏิบัติ
  - 5) นักเรียนแลกเปลี่ยนกันตรวจคำตอบจากบัตรเฉลยคำถาม
- 5.4 ชั้นสรุปบทเรียน (20-25 นาที) ประกอบด้วย
- 1) นักเรียนรายงานผลการปฏิบัติกิจกรรม กลุ่มละ 1 ศูนย์ โดยจับฉลากหัวข้อเรื่องแล้วรายงาน นักเรียนในชั้นซักถาม
  - 2) นักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียน
  - 3) นักเรียนตรวจสอบผลการปฏิบัติกิจกรรมจากบัตรเฉลยกิจกรรม
- 5.5 ชั้นทดสอบหลังเรียน นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน (5 นาที)
6. ขณะที่นักเรียนประกอบกิจกรรม ครูคอยสังเกตการทำงานของนักเรียน แต่ละกลุ่มหากนักเรียนคนใดหรือกลุ่มใดมีปัญหา ครูควรเข้าไปให้ความช่วยเหลือทันที และควรควบคุมการปฏิบัติกิจกรรมให้เป็นไปตามเวลาที่กำหนด
7. การเปลี่ยนศูนย์การเรียนกระทำได้เมื่อ
- 7.1 นักเรียนทุกกลุ่มประกอบกิจกรรมในศูนย์นั้นๆ เสร็จพร้อมกัน หรือ
  - 7.2 หากมีกลุ่มที่ทำกิจกรรมเสร็จพร้อมกัน 2 กลุ่ม ก็ให้เปลี่ยนศูนย์กันได้เลย หรือ
  - 7.3 หากมีกลุ่มใดเสร็จก่อนโดยที่กลุ่มอื่นยังไม่เสร็จ ก็ให้กลุ่มที่เสร็จก่อนไปยังศูนย์สำรอง และเมื่อมีกลุ่มใดว่างก็ให้ละจากศูนย์สำรองไปยังศูนย์ที่ว่างนั้น
8. ก่อนเปลี่ยนศูนย์การเรียนแต่ละครั้งครูกำชับให้นักเรียนเก็บชุดสื่อประสมของศูนย์การเรียนให้เรียบร้อยตามสภาพเดิม ยกเว้นแบบบันทึกการปฏิบัติของนักเรียนให้นำไปบันทึกกิจกรรมในแต่ละศูนย์ แล้วนำส่งครูเมื่อเสร็จสิ้นการเรียนครบทุกศูนย์แล้ว
9. ครูเก็บแบบบันทึกการปฏิบัติของนักเรียนไว้บันทึกผลการจัดการเรียนรู้ และเป็นข้อมูลเพื่อดูการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและความก้าวหน้าของนักเรียน

3. สิ่งที่ครูและนักเรียนต้องเตรียม

1. สิ่งที่ครูต้องเตรียม
  - 1.1 จัดเตรียมชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนให้ครบถ้วนตามจำนวนนักเรียน
  - 1.2 จัดเตรียมแบบบันทึกการปฏิบัติสำหรับนักเรียนคนละ 1 ชุด
2. สิ่งที่นักเรียนต้องเตรียม ไม่มี

4. บทบาทของนักเรียน

ครูชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงบทบาทของนักเรียน ดังนี้

1. แบ่งกลุ่มแบบความสามารถ (เก่ง ปานกลาง อ่อน) ออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 6-7 คน (จากนักเรียน 20 คน ซึ่งจัดศูนย์การเรียนรู้ 3 ศูนย์) นักเรียนเลือกประธานและเลขานุการกลุ่ม โดยประธานมีหน้าที่เป็นผู้นำในการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม เลขานุการมีหน้าที่จัดบันทึกกิจกรรม นักเรียนในกลุ่มทุกคนมีหน้าที่ให้ความร่วมมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยความตั้งใจ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน มุ่งมั่นในการทำงาน และมีระเบียบวินัย

2. ขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรม นักเรียนปฏิบัติตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ขั้นทดสอบก่อนเรียน นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน (5 นาที)

2.2 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (5-10 นาที) โดยนักเรียนและครูสนทนาร่วมกัน เกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษา

2.3 ขั้นประกอบกิจกรรม นักเรียนประกอบกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้ จำนวน 3 ศูนย์ (ศูนย์การเรียนรู้ละ 20-25 นาที) ดังนี้

1) นักเรียนอ่านบัตรคำสั่งให้เข้าใจขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรม

2) นักเรียนสืบค้นข้อมูลความรู้จากบัตรเนื้อหา

3) นักเรียนร่วมกันประกอบกิจกรรมตามบัตรกิจกรรม และบันทึกการปฏิบัติกิจกรรมลงในแบบบันทึกการปฏิบัติกิจกรรม

4) นักเรียนอ่านบัตรคำถามและตอบคำถามลงในแบบบันทึกการปฏิบัติ

5) นักเรียนแลกเปลี่ยนกันตรวจคำตอบจากบัตรเฉลยคำถาม

2.4 ขั้นสรุปบทเรียน (20-25 นาที) ประกอบด้วย

1) นักเรียนรายงานผลการปฏิบัติกิจกรรม กลุ่มละ 1 ศูนย์ โดยจับฉลากหัวข้อเรื่องแล้วรายงาน นักเรียนในชั้นซักถาม

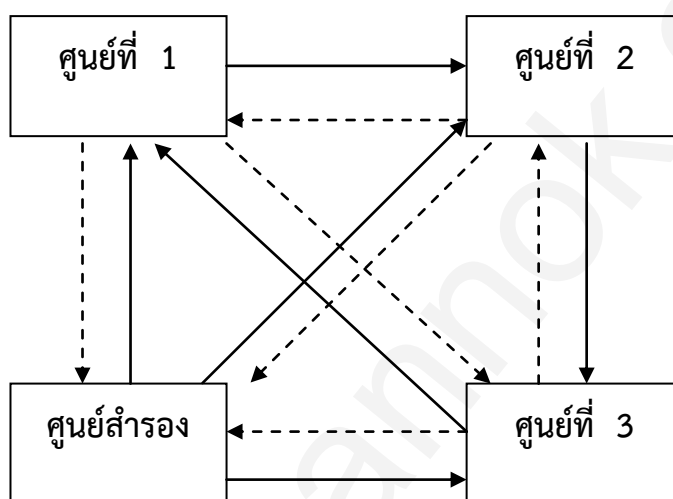
2) นักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียน

3) นักเรียนตรวจสอบผลการปฏิบัติกิจกรรมจากบัตรเฉลยกิจกรรม

2.5 ขั้นทดสอบหลังเรียน นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน (5 นาที)

5. การจัดชั้นเรียน

จัดชั้นเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้ โดยจัดศูนย์การเรียนรู้ จำนวน 3 ศูนย์ และศูนย์สำรอง จำนวน 1 ศูนย์ ดังนี้

การแบ่งกลุ่มนักเรียน แบ่งนักเรียน จำนวน 20 คน ออกเป็น 3 กลุ่มๆ ละ 6-7 คน

การเปลี่ยนศูนย์การเรียนรู้

1. กรณีการปฏิบัติกิจกรรมแต่ละศูนย์เสร็จพร้อมกัน ให้เปลี่ยนจากศูนย์ที่ 1 ไปยังศูนย์ที่ 2 ศูนย์ที่ 2 ไปยังศูนย์ที่ 3 และศูนย์ที่ 3 ไปยังศูนย์ที่ 1
2. กรณีการปฏิบัติกิจกรรมแต่ละศูนย์เสร็จไม่พร้อมกัน ให้ไปยังศูนย์สำรองก่อน เมื่อศูนย์ใดว่างก็ให้เปลี่ยนไปเรียนยังศูนย์ที่ว่างนั้น

ตอนที่ 2
ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนรู้
ชุดการสอนที่ 1 เรื่อง พระรัตนตรัย

แบบทดสอบก่อนเรียน
ชุดการสอนที่ 1 เรื่อง พระรัตนตรัย

คำชี้แจง 1. แบบทดสอบนี้มี 10 ข้อ ใช้เวลา 5 นาที คะแนนเต็ม 10 คะแนน
2. จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องแล้วเขียนเครื่องหมาย **X** ลงในกระดาษคำตอบ

1. พระรัตนตรัยแปลว่าอะไร
  - ก. ปัญจวัคคีย์ทั้ง 5
  - ข. แก้ววิเศษ 3 ดวง
  - ค. พระสัมมาสัมพุทธเจ้า
  - ง. แก้วอันประเสริฐ 3 ประการ
2. พระรัตนตรัยประกอบด้วยอะไรบ้าง
  - ก. พระพุทธเจ้าและพระธรรม
  - ข. พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์
  - ค. พระพุทธเจ้าและพระสงฆ์สาวก
  - ง. ปัญจวัคคีย์และพระอรหันต์ 1,250 องค์
3. ช่วงเวลาใดที่พระพุทธเจ้าทรงเลือกสรรบุคคลที่จะเสด็จไปโปรดในตอนเช้า
  - ก. เวลาค่ำ
  - ข. เวลาเย็น
  - ค. เวลาใกล้รุ่ง
  - ง. เวลาเที่ยงคืน
4. พระพุทธเจ้าเสด็จไปโปรดองคฺุลิมาลในช่วงเวลาใด
  - ก. เวลาเช้า
  - ข. เวลาเย็น
  - ค. เวลาค่ำ
  - ง. เวลาใกล้รุ่ง
5. พระพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญพุทธกิจอะไรในช่วงเวลาเช้า
  - ก. บิณฑบาตโปรดสัตว์โลก
  - ข. แสดงธรรมแก่ประชาชนทั่วไป
  - ค. ประทานโอวาทแก่เหล่าภิกษุสงฆ์
  - ง. ตอบปัญหาและแสดงธรรมแก่เทวดา

6. ความดับทุกข์เป็นความหมายของอริยสัจ 4 ข้อใด
  - ก. ทุกข์
  - ข. สมุทัย
  - ค. นิโรธ
  - ง. มรรค
7. “ความจริงอันประเสริฐ” เป็นความหมายของอะไร
  - ก. พุทธกิจ 5
  - ข. อริยสัจ 4
  - ค. พระธรรม
  - ง. พระรัตนตรัย
8. การดับทุกข์ต้องดับที่เหตุ คำที่ขีดเส้นใต้หมายถึงอะไร
  - ก. ทุกข์
  - ข. สมุทัย
  - ค. นิโรธ
  - ง. มรรค
9. มรรค หมายถึงอะไร
  - ก. ความดับทุกข์
  - ข. เหตุที่ทำให้เกิดทุกข์
  - ค. ความไม่สบายกายหรือใจ
  - ง. ข้อปฏิบัติที่ให้ถึงความดับทุกข์
10. ข้อใดไม่ใช่ความสำคัญของพระสงฆ์ต่อพระพุทธศาสนา
  - ก. ปฏิบัติชอบตามพระธรรมวินัย
  - ข. เป็นผู้สืบต่ออายุพระพุทธศาสนา
  - ค. นำพระธรรมมาสอนให้บุคคลปฏิบัติตาม
  - ง. เป็นผู้นำในการประกอบศาสนพิธีหรือพิธีกรรม

ศูนย์ที่ 1
เรื่อง พระพุทธ

บัตรคำสั่ง
ศูนย์ที่ 1 เรื่อง พระพุทธ

นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอน ดังนี้

1. สืบค้นข้อมูลจากบัตรเนื้อหา เรื่อง พระพุทธ
2. ปฏิบัติกิจกรรมตามบัตรกิจกรรม เรื่อง พระพุทธ
3. อ่านบัตรคำถามแล้วตอบคำถามลงในแบบบันทึกการปฏิบัติ
4. เปลี่ยนกันตรวจคำตอบจากบัตรเฉลยคำถาม

เมื่อทำกิจกรรมเสร็จแล้วให้เก็บสื่อทุกชิ้นใส่ซองตามสภาพเดิม แล้วเปลี่ยนไปทำกิจกรรมยังศูนย์ต่อไป

บัตรเนื้อหา ศูนย์ที่ 1 เรื่อง พระพุทธ

- ผลการเรียนรู้ 1. อธิบายความหมายของพระรัตนตรัยได้
2. อธิบายพุทธกิจของพระพุทธเจ้าได้

พระรัตนตรัย แปลว่า แก้วอันประเสริฐ 3 ประการ ได้แก่ พระพุทธ พระธรรมและพระสงฆ์ พระรัตนตรัยเกิดขึ้นครบ 3 ประการ ในวันเพ็ญ ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 ซึ่งถือเป็นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เรียกว่า **วันอาสาฬหบูชา**

พระพุทธ คือ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้สั่งสอนทางแห่งความดับทุกข์ แก่มนุษย์ โดยพุทธกิจที่ทรงบำเพ็ญเพื่อโปรดสัตว์ เรียกว่า **พุทธกิจ 5** ซึ่งเป็นกิจที่พระพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญเป็นประจำทุกวัน แบ่งออกเป็น 5 เวลา ดังนี้

ภาพประกอบ 1.1 พุทธกิจประจำวันของพระพุทธเจ้า

ที่มา : <http://www.bloggang.com>

1. เวลาเช้า ทรงออกบิณฑบาตโปรดสัตว์โลก และสนทนาธรรมกับผู้ที่ยังเล็งเห็นว่าสั่งสอนได้
2. เวลาเย็น เสด็จออกแสดงธรรมแก่ประชาชนในท้องถิ่นนั้น
3. เวลาค่ำ ประทานโอวาทแก่เหล่าภิกษุสงฆ์
4. เวลาเที่ยงคืน ทรงตอบปัญหาและแสดงธรรมแก่เทวดา
5. เวลาใกล้รุ่ง ทรงพิจารณาเลือกสรรบุคคลที่จะเสด็จไปโปรดในตอนเช้า

ตั้งแต่พระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้จนกระทั่งปรินิพพานเป็นเวลา 45 ปี พระองค์ได้ทรงบำเพ็ญพุทธกิจเพื่อประโยชน์แก่ชาวโลกโดยไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย จนมีผู้บรรลุธรรมจำนวนมาก มีทั้งออกบวชเป็นภิกษุ ภิกษุณี ทำให้พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองเป็นอย่างยิ่ง

ภาพประกอบ 1.2 ตัวอย่างพุทธกิจในช่วงเช้า
พระพุทธเจ้าเสด็จไปโปรดองคฺลิมาลเพื่อไม่ให้ฆ่ามารดาของตน
ที่มา : <http://www.kunkroo.com>

พระพุทธเจ้าโปรดองคฺลิมาล ซึ่งเข้าใจผิดว่าถ้าได้ตัดนิ้วคนสักพันหนึ่งจะทำให้ตัวเองวิเศษเลิศขึ้นมา จึงเบียดเบียนเช่นฆ่าเขา พระองค์ได้ทรงโปรดว่า “องคฺลิมาลเอ๋ย หยุดเถอะ ชีวิตที่เราพลาผลาญเขานั้นนะ เหมือนกับเด็ดใบไม้ออกจากก้านจากขั้วแล้วต่ออีกไม่ได้ ลูกเมียเขาต้องวิบโยคโคกคัลย์ องคฺลิมาลเอ๋ย จงหยุดเสียเถอะ” องคฺลิมาลก็บอกว่า “เรานะหยุดแล้ว ท่านนะยังไม่หยุด ยังเดินไปอยู่” พระองค์บอกว่า “เรานะหยุดจากการหยิบศาสตราวุธประหัตประหาร หยุดเบียดเบียนผู้อื่นแล้ว” องคฺลิมาลได้ฟังเช่นนั้นก็คิดได้ ก็มลงกราบพระองค์ ต่อมาองคฺลิมาลก็ได้บวชและได้เป็นพระอรหันต์รูปหนึ่งในพระพุทธศาสนา

จากเรื่องพุทธกิจของพระพุทธเจ้า ถือว่าทรงเป็นแบบอย่างที่ดีที่นักเรียนควรนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติตนในกิจวัตรประจำวัน เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ทั้งตนเองและผู้อื่น

บัตรกิจกรรม
ศูนย์ที่ 1 เรื่อง พระพุทธ

ผลการเรียนรู้

1. อธิบายความหมายของพระรัตนตรัยได้
2. อธิบายพุทธกิจของพระพุทธเจ้าได้

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่า จากพุทธกิจ 5 นักเรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำโดยมีแนวปฏิบัติในแต่ละช่วงเวลาอย่างไรบ้าง
2. บันทึกข้อสรุปของกลุ่มลงในแบบบันทึกการปฏิบัติ
3. ส่งตัวแทนกลุ่มรายงานผลการปฏิบัติกิจกรรมในชั้นสรุปบทเรียน

บัตรคำถาม
ศูนย์ที่ 1 เรื่อง พระพุทธ

ผลการเรียนรู้

1. อธิบายความหมายของพระรัตนตรัยได้
2. อธิบายพุทธกิจของพระพุทธเจ้าได้

คำชี้แจง จงนำตัวอักษรหน้าข้อความทางขวามือมาเขียนลงหน้าข้อความทางซ้ายมือให้สัมพันธ์กัน

พุทธกิจของพระพุทธเจ้า

..... 1. เวลาเช้า	ก. ทรงแสดงธรรมแก่เทวดา
..... 2. เวลาเย็น	ข. ทรงประทานโอวาทแก่เหล่าภิกษุสงฆ์
..... 3. เวลาค่ำ	ค. ทรงแสดงธรรมแก่ประชาชน
..... 4. เวลาเที่ยงคืน	ง. ทรงเลือกสรรบุคคลที่จะเสด็จไปโปรดในตอนเช้า
..... 5. เวลาใกล้รุ่ง	จ. ทรงออกบิณฑบาตโปรดสัตว์

บัตรเฉลยกิจกรรม
ศูนย์ที่ 1 เรื่อง พระพุทธ

- คำชี้แจง**
1. ให้นักเรียนร่วมแสดงความคิดเห็นว่า จากพุทธกิจ 5 นักเรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำโดยมีแนวปฏิบัติในแต่ละช่วงเวลาอย่างไรบ้าง
  2. บันทึกข้อสรุปของกลุ่มลงในแบบบันทึกการปฏิบัติ
  3. ส่งตัวแทนกลุ่มรายงานผลการปฏิบัติกิจกรรมในชั้นสรุปบทเรียน

(แนวเฉลย)

แนวปฏิบัติในแต่ละช่วงเวลา ตามแนวพุทธกิจ 5 ดังนี้

1. เวลาเช้า ทำกิจวัตรส่วนตัว ได้แก่ อาบน้ำ แต่งตัว จัดตารางเรียน ไปโรงเรียน ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนตลอดวัน
2. เวลาเย็น ช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน ทำการบ้าน
3. เวลาค่ำ อ่านหนังสือทบทวนบทเรียน สวดมนต์ไหว้พระก่อนนอน
4. เวลาเที่ยงคืน นอน
5. เวลาใกล้รุ่ง หากตื่นแต่เช้าตรู่ก็พิจารณากิจที่ต้องปฏิบัติในวันต่อไป

บัตรเฉลยคำถาม
ศูนย์ที่ 1 เรื่อง พระพุทธ

คำชี้แจง จงนำตัวอักษรหน้าข้อความทางขวามือมาเขียนลงหน้าข้อความทางซ้ายมือให้สัมพันธ์กัน

พุทธกิจของพระพุทธเจ้า

..จ.. 1. เวลาเช้า ..ค.. 2. เวลาเย็น ..ข.. 3. เวลาค่ำ ..ก.. 4. เวลาเที่ยงคืน ..ง.. 5. เวลาใกล้รุ่ง	ก. ทรงแสดงธรรมแก่เทวดา ข. ทรงประทานโอวาทแก่เหล่าภิกษุสงฆ์ ค. ทรงแสดงธรรมแก่ประชาชน ง. ทรงเลือกสรรบุคคลที่จะเสด็จไปโปรดในตอนเช้า จ. ทรงออกบิณฑบาตโปรดสัตว์

ศูนย์ที่ 2
เรื่อง พระธรรม

บัตรคำสั่ง
ศูนย์ที่ 2 เรื่อง พระธรรม

นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอน ดังนี้

1. สืบค้นข้อมูลจากบัตรเนื้อหา เรื่อง พระธรรม
2. ปฏิบัติกิจกรรมตามบัตรกิจกรรม เรื่อง พระธรรม
3. อ่านบัตรคำถามแล้วตอบคำถามลงในแบบบันทึกการปฏิบัติ
4. เปลี่ยนกันตรวจคำตอบจากบัตรเฉลยคำถาม

เมื่อทำกิจกรรมเสร็จแล้วให้เก็บสื่อทุกชิ้นใส่ซองตามสภาพเดิม แล้วเปลี่ยนไปทำกิจกรรมยังศูนย์ต่อไป

บัตรเนื้อหา
ศูนยที่ 2 เรื่อง พระธรรม

ผลการเรียนรู้ 1. อธิบายความหมายของพระธรรมได้
2. อธิบายหลักธรรมอริยสัจ 4 และบอกประโยชน์ได้

พระธรรม คือ คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าที่ทรงแสดงและทรงบัญญัติไว้ เพื่อให้พุทธบริษัทได้ยึดถือเป็นหลักปฏิบัติเพื่อนำชีวิตให้หลุดพ้นจากความทุกข์ พระธรรมที่สำคัญ ได้แก่ อริยสัจ 4

อริยสัจ 4 แปลว่า ความจริงอันประเสริฐ คือ ความจริงที่ทำให้ผู้รู้แจ้งพ้นจากกิเลสและความทุกข์ทั้งปวง มี 4 ประการ ได้แก่

1. **ทุกข์** หมายถึง สภาพที่ทนได้ยาก สภาพที่บีบคั้น ทำให้เกิดความคับข้องใจและความไม่สบายกาย ไม่สบายใจ ทุกข์มี 2 ประเภท ได้แก่

1) **สภาวะทุกข์** คือ ทุกข์ประจำของสิ่งมีชีวิต ซึ่งเกิดขึ้นตามธรรมชาติ ได้แก่ เกิด แก่ และตาย

2) **ปภินททุกข์** คือ ทุกข์จร เป็นความทุกข์ที่เกิดเป็นระยะๆ ของแต่ละคน เช่น ความเจ็บป่วย ความผิดหวัง ความเศร้าโศก ความเสียใจ

2. **สมุทัย** หมายถึง เหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ ได้แก่ ตัณหาหรือความอยาก ซึ่งมี 3 ประการ ได้แก่

1) **กามตัณหา** คือ ความอยากได้ เช่น อยากได้โทรศัพท์มือถือ อยากมีเงิน

2) **ภวตัณหา** คือ ความอยากเป็น เช่น อยากเป็นนักร้อง อยากเป็นดารา

3) **วิภวตัณหา** คือ ความไม่อยากเป็น เช่น ไม่อยากป่วย ไม่อยากอ้วน

3. **นิโรธ** หมายถึง ความดับทุกข์ คือ ภาวะที่ตัณหาดับสิ้นไป ทุกข์ที่เกิดขึ้นมีสาเหตุมาจากตัณหา ถ้าเราลดตัณหาได้หมดก็จะมีแต่ความสงบสุข

4. **มรรค** หมายถึง ข้อปฏิบัติที่ให้ถึงความดับทุกข์ มีองค์ประกอบ 8 ประการ ได้แก่

1) **ความเห็นชอบ** ได้แก่ เห็นตามความจริง รู้ว่าอะไรดี อะไรไม่ดี

2) **ความดำริชอบ** ได้แก่ ความคิดไม่อยากได้ของผู้อื่นโดยไม่ชอบธรรม ไม่คิดอาฆาต พยาบาท ตลอดจนไม่เบียดเบียนผู้อื่น

3) **การเจรจาชอบ** ได้แก่ การพูดในสิ่งที่ดี ไม่พูดเท็จ ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดหยาบ และไม่พูดสิ่งไร้สาระ

- 4) **กระทำชอบ** ได้แก่ การกระทำสิ่งที่ดี เช่น ไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤติผิดในกาม
- 5) **การเลี้ยงชีพชอบ** ได้แก่ การประกอบอาชีพที่สุจริต ไม่คดโกง ไม่หลอกลวง และไม่ทำในสิ่งที่เป็นผลร้ายต่อคนอื่น
- 6) **ความเพียรชอบ** ได้แก่ ความพยายามที่จะป้องกันและกำจัดความชั่ว พยายามสร้างและรักษาความดี
- 7) **ความระลึกรู้ชอบ** ได้แก่ ระลึกรู้เสมอว่า สิ่งที่เราเห็นนั้นเป็นไปตามความเป็นจริง
- 8) **ความตั้งใจชอบ** ได้แก่ สามารถตั้งใจจดจ่ออยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้นาน

นักเรียนศึกษากรณีตัวอย่างต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1.3 จับสองวัยรุ่นน้ายาบ้า

ที่มา : <http://video.nationchannel.com>

จากกรณีตัวอย่างเหล่านี้ วัยรุ่นมักให้ปากคำกับพนักงานสอบสวนว่าอยากมีเงินไว้เที่ยวเตร่ ซื้อของที่ต้องการและซื้อยาบ้าไว้เสพ ซึ่งการกระทำดังกล่าวนี้เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย ทำให้ติดคุก เสียอนาคต และพ่อแม่หรือผู้ปกครองต้องเดือดร้อน

ดังนั้น นักเรียนจึงควรศึกษาหลักธรรมมอริยสัจ 4 แล้วนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติ เพื่อให้ห่างไกลจากยาเสพติด จะได้ไม่เกิดปัญหาเช่นเดียวกับกรณีตัวอย่างดังกล่าวนี้

บัตรกิจกรรม
ศูนย์ที่ 2 เรื่อง พระธรรม

ผลการเรียนรู้

1. อธิบายความหมายของพระธรรมได้
2. อธิบายหลักธรรมอริยสัจ 4 และบอกประโยชน์ได้

- คำชี้แจง**
1. ให้นักเรียนเสนอความทุกข์ของตัวเองแล้วร่วมกันสรุปว่าสมาชิกในกลุ่มมีความทุกข์อะไรที่เหมือนกันมากที่สุด
  2. จากความทุกข์ตามข้อ 1 นักเรียนจะนำหลักอริยสัจ 4 มาแก้ปัญหาคือดับทุกข์ให้สิ้นไปได้ได้อย่างไร
  3. บันทึกข้อสรุปของกลุ่มลงในแบบบันทึกการปฏิบัติ
  4. ส่งตัวแทนกลุ่มรายงานผลการปฏิบัติกิจกรรมในชั้นสรุปบทเรียน

บัตรคำถาม
ศูนยที่ 2 เรื่อง พระธรรม

ผลการเรียนรู้

1. อธิบายความหมายของพระรัตนตรัยได้
2. อธิบายพุทธกิจของพระพุทธเจ้าได้

คำชี้แจง จงนำตัวอักษรหน้าข้อความทางขวามือมาเขียนลงหน้าข้อความทางซ้ายมือให้สัมพันธ์กัน

..... 1. อริยสัจ 4	ก. ความอยากได้ ความอยากเป็น
..... 2. ทุกข์	ข. มืองค์ 8 เช่น ความเห็นชอบ
..... 3. สมุทัย	ค. ความดับทุกข์ให้สิ้นไป
..... 4. นิโรธ	ง. ความจริงอันประเสริฐ 4 ประการ
..... 5. มรรค	จ. การมีสติสัมปชัญญะอยู่เสมอ
	ฉ. ความไม่สบายกาย ไม่สบายใจ
	ช. การมีศีล สมาธิ ปัญญา

บัตรเฉลยกิจกรรม
ศูนย์ที่ 2 เรื่อง พระธรรม

- คำชี้แจง**
1. ให้นักเรียนเสนอความทุกข์ของตัวเองแล้วร่วมกันสรุปว่าสมาชิกในกลุ่มมีความทุกข์อะไรที่เหมือนกันมากที่สุด
  2. จากความทุกข์ตามข้อ 1 นักเรียนจะนำหลักอริยสัจ 4 มาแก้ปัญหาเพื่อดับทุกข์ให้สิ้นไปได้ได้อย่างไร
  3. บันทึกข้อสรุปของกลุ่มลงในแบบบันทึกการปฏิบัติ
  4. ส่งตัวแทนกลุ่มรายงานผลการปฏิบัติกิจกรรมในชั้นสรุปบทเรียน

(แนวเฉลย)

ตัวอย่างความทุกข์ เช่น พ่อแม่ไม่อนุญาตให้ซื้อโทรศัพท์มือถือ

ทุกข์ คือ ผิดหวังที่พ่อแม่ไม่อนุญาตให้ซื้อโทรศัพท์มือถือ

สมุทัย (เหตุที่ทำให้เกิดทุกข์) คือ อยากได้โทรศัพท์มือถือ

นิโรธ (ความดับทุกข์) เข้าใจเหตุผลของพ่อแม่ และไม่อยากได้

โทรศัพท์มือถืออีกแล้ว

มรรค (ข้อปฏิบัติเพื่อดับทุกข์) นำเหตุผลของพ่อแม่มาพิจารณาไตร่ตรอง

ให้เกิดความเห็นชอบว่าพ่อแม่ยากจนไม่มีเงิน การใช้โทรศัพท์มือถือ

ในวัยของนักเรียนยังไม่เกิดประโยชน์หรือความจำเป็นอย่างแท้จริง

และอาจทำให้หมกมุ่น ชวนกันเที่ยวเตร่ซึ่งทำให้เสียการเรียนได้

บัตรเฉลยคำถาม
ศูนย์ที่ 2 เรื่อง พระธรรม

คำชี้แจง จงนำตัวอักษรหน้าข้อความทางขวามือมาเขียนลงหน้าข้อความทางซ้ายมือให้สัมพันธ์กัน

..ง.. 1. อริยสัจ 4	ก. ความอยากได้ ความอยากเป็น
..ฉ.. 2. ทุกซ์	ข. มืองค์ 8 เช่น ความเห็นชอบ
..ก.. 3. สมุทัย	ค. ความดับทุกข์ให้สิ้นไป
..ค.. 4. นิโรธ	ง. ความจริงอันประเสริฐ 4 ประการ
..ข.. 5. มรรค	จ. การมีสติสัมปชัญญะอยู่เสมอ
	ฉ. ความไม่สบายกาย ไม่สบายใจ
	ช. การมีศีล สมาธิ ปัญญา

ศูนยที่ 3
เรื่อง พระสงฆ์

บัตรคำสั่ง
ศูนย์ที่ 3 เรื่อง พระสงฆ์

นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอน ดังนี้

1. สืบค้นข้อมูลจากบัตรเนื้อหา เรื่อง พระสงฆ์
2. ปฏิบัติกิจกรรมตามบัตรกิจกรรม เรื่อง พระสงฆ์
3. อ่านบัตรคำถามแล้วตอบคำถามลงในแบบบันทึกการปฏิบัติ
4. เปลี่ยนกันตรวจคำตอบจากบัตรเฉลยคำถาม

เมื่อทำกิจกรรมเสร็จแล้วให้เก็บสื่อทุกชิ้นใส่ซองตามสภาพเดิม แล้วเปลี่ยนไปทำกิจกรรมยังศูนย์ต่อไป

บัตรเนื้อหา
ศูนยที่ 3 เรื่อง พระสงฆ์

- ผลการเรียนรู้**
1. อธิบายความหมายของพระสงฆ์ได้
  2. อธิบายความสำคัญของพระสงฆ์ได้

พระสงฆ์ คือ หมู่ชนที่ฟังคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าแล้วปฏิบัติชอบตามพระธรรมวินัย หรือเรียกว่า หมู่สาวกของพระพุทธเจ้า

วันแรกที่มีพระสงฆ์เกิดขึ้น คือ วันอาสาฬหบูชา และพระอรหันตสาวกองค์แรก คือ พระโกณฑัญญะ ซึ่งอยู่ในกลุ่มปัญจวัคคีย์ทั้ง 5

ภาพประกอบ 1.4 พระพุทธเจ้าทรงแสดงปฐมเทศนาโปรดปัญจวัคคีย์ทั้ง 5
ที่มา : <http://scoop.mthai.com>

เมื่อพระพุทธเจ้าทรงเทศนาจบ อัญญาโกณฑัญญะก็ได้ดวงตาเห็นธรรม จึงขออุปสมบทเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนา เป็นพระโกณฑัญญะ และเป็นพระอรหันตสาวกองค์แรก

ความสำคัญของพระสงฆ์

1. เป็นผู้ประพฤติปฏิบัติชอบตามพระธรรมวินัย
2. เป็นตัวอย่างที่ดีทางศีลธรรม และนำบุคคลทั่วไปให้ประพฤติดีตาม
3. เรียนรู้พระธรรมแล้วนำมาสอนให้แก่บุคคลทั่วไปรู้และประพฤติปฏิบัติตาม
4. พระสงฆ์เป็นผู้สืบต่ออายุของพระพุทธศาสนา

ภายหลังจากพระพุทธเจ้าทรงประกาศพระพุทธศาสนาแล้ว ได้เกิดพระสงฆ์สาวกมากมาย พระสงฆ์เหล่านั้นได้มาประชุมพร้อมกันโดยมิได้นัดหมายในวันเพ็ญขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3 ซึ่งถือเป็นวันสำคัญที่เรียกว่า วันมาฆบูชา ซึ่งเป็นวันที่พระพุทธเจ้าได้แสดงธรรมโอวาทปาฏิโมกข์ (นักเรียนจะได้ศึกษาในบทเรียนต่อไป)

ภาพประกอบ 1.5 พระสงฆ์สาวก 1,250 องค์ มาประชุมพร้อมกันโดยมิได้นัดหมาย
ที่มา : <http://www.thaigoodview.com>

ภาพประกอบ 1.6 พระสงฆ์ในปัจจุบัน
ที่มา : <http://wiki.moohin.com>

พระสงฆ์เป็นผู้ปฏิบัติชอบตามพระธรรมวินัย และเป็นผู้สืบต่ออายุพระพุทธศาสนา

บัตรกิจกรรม
ศูนยที่ 3 เรื่อง พระสงฆ์

ผลการเรียนรู้

1. อธิบายความหมายของพระสงฆ์ได้
2. อธิบายความสำคัญของพระสงฆ์ได้

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์และสรุปบทบาทและความสำคัญของพระสงฆ์ในชุมชนหรือท้องถิ่นของนักเรียน
2. บันทึกข้อสรุปของกลุ่มลงในแบบบันทึกการปฏิบัติ
3. ส่งตัวแทนกลุ่มรายงานผลการปฏิบัติกิจกรรมในชั้นสรุปบทเรียน

บัตรคำถาม
ศูนย์ที่ 3 เรื่อง พระสงฆ์

ผลการเรียนรู้

1. อธิบายความหมายของพระสงฆ์ได้
2. อธิบายความสำคัญของพระสงฆ์ได้

คำชี้แจง จงตอบคำถามหรือเติมคำลงในช่องว่างให้สมบูรณ์

1. พระสงฆ์ คือ .....
2. พระสงฆ์เป็นผู้ปฏิบัติชอบตาม .....
3. พระสงฆ์เป็นตัวอย่างที่ดีทาง ..... และนำบุคคลทั่วไปให้ .....
4. พระสงฆ์เรียนรู้ ..... แล้วนำมาสอนให้บุคคลทั่วไปประพฤติปฏิบัติตาม
5. พระสงฆ์เป็นผู้ ..... พระพุทธศาสนา

บัตรเฉลยกิจกรรม
ศูนย์ที่ 3 เรื่อง พระสงฆ์

ผลการเรียนรู้

1. อธิบายความหมายของพระสงฆ์ได้
2. อธิบายความสำคัญของพระสงฆ์ได้

คำชี้แจง

1. ให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์และสรุปบทบาทและความสำคัญของพระสงฆ์ในชุมชนหรือท้องถิ่นของนักเรียน
2. บันทึกข้อสรุปของกลุ่มลงในแบบบันทึกการปฏิบัติ
3. ส่งตัวแทนกลุ่มรายงานผลการปฏิบัติกิจกรรมในชั้นสรุปบทเรียน

(แนวเฉลย)

สรุปบทบาทและความสำคัญของพระสงฆ์

1. เป็นผู้ประพฤติปฏิบัติชอบตามพระธรรมวินัย
2. เป็นตัวอย่างที่ดีทางศีลธรรมและนำบุคคลทั่วไปให้ประพฤติดีตาม
3. เรียนรู้พระธรรมแล้วนำมาสอนให้เรารู้และประพฤติปฏิบัติตาม
4. เป็นผู้ทำหน้าที่เผยแผ่และสืบต่ออายุของพระพุทธศาสนา
5. เป็นผู้มืบทบาทสำคัญในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา

บัตรเฉลยคำถาม
ศูนย์ที่ 3 เรื่อง พระสงฆ์

คำชี้แจง จงตอบคำถามหรือเติมคำลงในช่องว่างให้สมบูรณ์

1. พระสงฆ์ คือ **หมู่ชนที่ฟังคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าแล้วปฏิบัติชอบตามพระธรรมวินัย**
2. พระสงฆ์เป็นผู้ปฏิบัติชอบตาม **พระธรรมวินัย**
3. พระสงฆ์เป็นตัวอย่างที่ดีทาง **ศีลธรรม** และนำบุคคลทั่วไปให้ **ประพฤติดีตาม**
4. พระสงฆ์เรียนรู้ **พระธรรม** แล้วนำมาสอนให้บุคคลทั่วไปประพฤติปฏิบัติตาม
5. พระสงฆ์เป็นผู้ **สืบต่ออายุ** พระพุทธศาสนา

ศูนย์สำรอง
รู้จริงหรือไม่

บัตรกิจกรรม
ศูนย์สำรอง : รู้จริงหรือไม่

- คำชี้แจง**
1. มีบัตรคำสี่ฟ้าและสี่ชมพู ชนิดละ 5 ใบ
  2. ให้นักเรียนนำบัตรคำสี่ฟ้าและสี่ชมพูมาต่อกัน 5 คู่ โดยที่มีความสัมพันธ์กันอย่างถูกต้อง

เกณฑ์ : นักเรียนจับคู่ได้ถูกต้อง 4 คู่ขึ้นไปถือว่ารู้จริง

พระรัตนตรัย

พุทธกิจ 5

พระพุทธเจ้า

พระรัตนตรัย

พระธรรม

พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

พระสงฆ์

พระโกณฑัญญะ

ปัญจวัคคีย์

สาวกของพระพุทธเจ้า

บัตรเฉลยกิจกรรม
ศูนย์สำรอง : รู้จริงหรือไม่

- คำชี้แจง**
1. มีบัตรคำสีฟ้าและสีชมพู ชนิดละ 5 ใบ
  2. ให้นักเรียนนำบัตรคำสีฟ้าและสีชมพูมาต่อกัน 5 คู่ โดยที่มีความสัมพันธ์กันอย่างถูกต้อง
- เกณฑ์ :** นักเรียนจับคู่ได้ถูกต้อง 4 คู่ขึ้นไปถือว่ารู้จริง

พระรัตนตรัย	พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์
พระพุทธเจ้า	พุทธกิจ 5
พระธรรม	อริยสัจ 4
พระสงฆ์	สาวกของพระพุทธเจ้า
ปัญจวัคคีย์	พระโกณฑัญญะ

ตอนที่ 3
การวัดและการประเมินผล

แบบทดสอบหลังเรียน
ชุดการสอนที่ 1 เรื่อง พระรัตนตรัย

คำชี้แจง 1. แบบทดสอบนี้มี 10 ข้อ ใช้เวลา 5 นาที คะแนนเต็ม 10 คะแนน
2. จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องแล้วเขียนเครื่องหมาย **X** ลงในกระดาษคำตอบ

1. พระรัตนตรัยแปลว่าอะไร
  - ก. ปัญจวัคคีย์ทั้ง 5
  - ข. แก้ววิเศษ 3 ดวง
  - ค. พระสัมมาสัมพุทธเจ้า
  - ง. แก้วอันประเสริฐ 3 ประการ
2. พระรัตนตรัยประกอบด้วยอะไรบ้าง
  - ก. พระพุทธเจ้าและพระธรรม
  - ข. พระพุทธเจ้าและพระสงฆ์สาวก
  - ค. พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์
  - ง. ปัญจวัคคีย์และพระอรหันต์ 1,250 องค์
3. พระพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญพุทธกิจอะไรในช่วงเวลาเช้า
  - ก. บิณฑบาตโปรดสัตว์โลก
  - ข. แสดงธรรมแก่ประชาชนทั่วไป
  - ค. ประทานโอวาทแก่เหล่าภิกษุสงฆ์
  - ง. ตอบปัญหาและแสดงธรรมแก่เทวดา
4. ช่วงเวลาใดที่พระพุทธเจ้าทรงเลือกสรรบุคคลที่จะเสด็จไปโปรดในตอนเช้า
  - ก. เวลาเย็น
  - ข. เวลาค่ำ
  - ค. เวลาใกล้รุ่ง
  - ง. เวลาเที่ยงคืน
5. พระพุทธเจ้าเสด็จไปโปรดองคฺุลิมาลในช่วงเวลาใด
  - ก. เวลาเช้า
  - ข. เวลาเย็น
  - ค. เวลาค่ำ
  - ง. เวลาใกล้รุ่ง

6. “ความจริงอันประเสริฐ” เป็นความหมายของอะไร
- ก. พุทธกิจ 5
  - ข. อริยสัจ 4
  - ค. พระธรรม
  - ง. พระรัตนตรัย
7. ความดับทุกข์เป็นความหมายของอริยสัจ 4 ข้อใด
- ก. ทุกข์
  - ข. สมุทัย
  - ค. นิโรธ
  - ง. มรรค
8. มรรค หมายถึงอะไร
- ก. ความดับทุกข์
  - ข. เหตุที่ทำให้เกิดทุกข์
  - ค. ข้อปฏิบัติที่ให้ถึงความดับทุกข์
  - ง. ความไม่สบายกาย ไม่สบายใจ
9. การดับทุกข์ต้องดับที่เหตุ คำที่ขีดเส้นใต้หมายถึงอะไร
- ก. ทุกข์
  - ข. สมุทัย
  - ค. นิโรธ
  - ง. มรรค
10. ข้อใดไม่ใช่ความสำคัญของพระสงฆ์ต่อพระพุทธศาสนา
- ก. ปฏิบัติชอบตามพระธรรมวินัย
  - ข. เป็นผู้สืบต่ออายุพระพุทธศาสนา
  - ค. นำพระธรรมมาสอนให้บุคคลปฏิบัติตาม
  - ง. เป็นผู้นำในการประกอบศาสนพิธีหรือพิธีกรรม

เอกสารอ้างอิง

- ศึกษาธิการ, กระทรวง. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.**
 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2551.
- บ้านโสน, โรงเรียน. **หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านโสน พุทธศักราช 2552**
 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.
 ศรีสะเกษ : โรงเรียนบ้านโสน, 2552. (อัดสำเนา).
- จงจรัส แจ่มจันทร์. **หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา**
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, ม.ป.ป.
- เยาวลักษณ์ อักษร สุพน ทิมอ่ำ และวิริยะ บุญยะนิवासน์. **หนังสือเรียน**
รายวิชาพื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.
 พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, ม.ป.ป.
- สุเทพ จิตรชื่น และคณะ. **คู่มือการสอน สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม**
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช สํารายราษฎร์, ม.ป.ป.

เอกสารอิเล็กทรอนิกส์จากระบบอินเทอร์เน็ต

- Google image. **จับสองวัยรุ่นค้ายาบ้า** ม.ป.ป.
 <<http://video.nationchannel.com>> 20 มีนาคม 2553.
- Google image. **ประเพณีตักบาตรเทโว.** 30 พฤศจิกายน 2552.
 <<http://wiki.moohin.com>> 20 มีนาคม 2553.
- Google image. **พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ (ป.อ. ปยุตโต) พระสงฆ์.**
 ม.ป.ป. <<http://www.dhammadham.com>> 20 มีนาคม 2553.
- Google image. **พุทธกิจ 5.** 18 พฤษภาคม 2553.
 <<http://www.kunkroo.com>> 30 พฤษภาคม 2553.
- Google image. **พุทธกิจหลักประจำวัน 5.** 22 ตุลาคม 2553.
 <<http://www.bloggang.com>> 1 พฤศจิกายน 2553.
- Google image. **มรรค 8.** 5 กันยายน 2551.
 <<http://www.thaigoodview.com>> 20 มีนาคม 2553.
- Google image. **มรรคมืองค์ 8.** ม.ป.ป..
 <<http://4.bp.blogspot.com>> 30 พฤษภาคม 2553.

Google image. วันมาฆบูชา. 16 กุมภาพันธ์ 2548.

<<http://www.thaigoodview.com>> 20 มีนาคม 2553.

Google image. วันอาสาฬหบูชา. 3 มิถุนายน 2552.

<<http://scoop.mthai.com>> 20 มีนาคม 2553.

Google image. หลักศาสนา : อริยสัจ 4. 23 พฤศจิกายน 2552.

<<http://arayanewspaper.com>> 20 มีนาคม 2553.

Google image. อริยสัจ 4. 23 พฤษภาคม 2553.

<<http://4.bp.blogspot.com>> 30 พฤษภาคม 2553.

ภาคผนวก

www.kroobannok.com

แบบบันทึกการปฏิบัติ
ชุดการสอนที่ 1 เรื่อง พระรัตนตรัย
รายวิชา ส16101 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ชื่อ-สกุล.....

ชั้น..... เลขที่.....

โรงเรียนบ้านโสน
อำเภอชุมขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

กระดาษคำตอบ
การทดสอบก่อนเรียน
ชุดการสอนที่ 1 เรื่อง พระรัตนตรัย

ชื่อ-สกุล..... เลขที่.....

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

คะแนนเต็ม 10 คะแนน
ได้คะแนน ..... คะแนน

ลงชื่อ ..... ผู้ตรวจ
(.....)

บันทึกการตอบคำถาม
ศูนย์ที่ 1 เรื่อง พระพุทธ

คำชี้แจง จงนำตัวอักษรหน้าข้อความทางขวามือมาเขียนลงหน้าข้อความทางซ้ายมือ
ให้สัมพันธ์กัน

พุทธกิจของพระพุทธเจ้า

..... 1. เวลาเช้า	ก. ทรงแสดงธรรมแก่เทวดา
..... 2. เวลาเย็น	ข. ทรงประทานโอวาทแก่เหล่าภิกษุสงฆ์
..... 3. เวลาค่ำ	ค. ทรงแสดงธรรมแก่ประชาชน
..... 4. เวลาเที่ยงคืน	ง. ทรงเลือกสรรบุคคลที่จะเสด็จไปโปรดในตอนเช้า
..... 5. เวลาใกล้รุ่ง	จ. ทรงออกบิณฑบาตโปรดสัตว์

คะแนนเต็ม 5 คะแนน
ได้คะแนน ..... คะแนน
สรุปผล (.....) ผ่านเกณฑ์
(.....) ไม่ผ่านเกณฑ์

หมายเหตุ : ผ่านเกณฑ์ หมายถึง ได้คะแนนตั้งแต่ 4 คะแนนขึ้นไป

ลงชื่อ ..... ผู้ตรวจ
(.....)

บันทึกการตอบคำถาม
ศูนย์ที่ 2 เรื่อง พระธรรม

คำชี้แจง จงนำตัวอักษรหน้าข้อความทางขวามือมาเขียนลงหน้าข้อความทางซ้ายมือ
ให้สัมพันธ์กัน

..... 1. อริยสัจ 4	ก. ความอยากได้ ความอยากเป็น
..... 2. ทุกข์	ข. มีองค์ 8 เช่น ความเห็นชอบ
..... 3. สมุทัย	ค. ความดับทุกข์ให้สิ้นไป
..... 4. นิโรธ	ง. ความจริงอันประเสริฐ 4 ประการ
..... 5. มรรค	จ. การมีสติสัมปชัญญะอยู่เสมอ
	ฉ. ความไม่สบายกาย ไม่สบายใจ
	ช. การมีศีล สมาธิ ปัญญา

คะแนนเต็ม 5 คะแนน
ได้คะแนน ..... คะแนน
สรุปผล (.....) ผ่านเกณฑ์
(.....) ไม่ผ่านเกณฑ์

หมายเหตุ : ผ่านเกณฑ์ หมายถึง ได้คะแนนตั้งแต่ 4 คะแนนขึ้นไป

ลงชื่อ ..... ผู้ตรวจ
(.....)

บันทึกการตอบคำถาม
ศูนย์ที่ 3 เรื่อง พระสงฆ์

คำชี้แจง จงตอบคำถามหรือเติมคำลงในช่องว่างให้สมบูรณ์

1. พระสงฆ์ คือ .....
2. พระสงฆ์เป็นผู้ปฏิบัติชอบตาม .....
3. พระสงฆ์เป็นตัวอย่างที่ดีทาง ..... และนำบุคคลทั่วไปให้ .....
4. พระสงฆ์เรียนรู้ ..... แล้วนำมาสอนให้บุคคลทั่วไปประพฤติปฏิบัติตาม
5. พระสงฆ์เป็นผู้ ..... พระพุทธศาสนา

คะแนนเต็ม 5 คะแนน ได้คะแนน ..... คะแนน สรุปผล (.....) ผ่านเกณฑ์ (.....) ไม่ผ่านเกณฑ์

หมายเหตุ : ผ่านเกณฑ์ หมายถึง ได้คะแนนตั้งแต่ 4 คะแนนขึ้นไป

ลงชื่อ ..... ผู้ตรวจ
(.....)

กระดาษคำตอบ
การทดสอบหลังเรียน
ชุดการสอนที่ 1 เรื่อง พระรัตนตรัย

ชื่อ-สกุล..... เลขที่.....

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

คะแนนเต็ม 10 คะแนน
ได้คะแนน ..... คะแนน
สรุปผล (.....) ผ่านเกณฑ์
(.....) ไม่ผ่านเกณฑ์

หมายเหตุ : ผ่านเกณฑ์ หมายถึง ได้คะแนนตั้งแต่ 8 คะแนนขึ้นไป

ลงชื่อ ..... ผู้ตรวจ
(.....)